

Parter och domslut

Claes Henke

Parter

Tilltalad

CLAES Erik Henke, 19600319-6638

Yxnö Gård, 610 27 Vikbolandet

Offentlig försvarare

Advokat Sofia Falk

Advokaterna Nilsson & Partners AB

Drottninggatan 25, 602 24 Norrköping

Åklagare

Kammaråklagare Karin Evlinger

Åklagarmyndigheten

Åklagarkammaren i Norrköping

Olai Kyrkogata 50, 602 32 Norrköping

Målsägande (part)

Sekretess A

Sekretess på adress

Vårdnadshavare

Sekretess AM

Sekretess på adress

Vårdnadshavare

Sekretess AF

Sekretess på adress

Målsägandebiträde

Biträdande jurist Josefin Mansikka

Modus Advokater HB, Fleminggatan 15, 602 42 Norrköping

Detta är en avskrift av en elektronisk originalhandling.

Postadress

Box 418

601 05 Norrköping

Besöksadress

Olai Kyrkogata 58

Norrköping

Expeditionstid

måndag - fredag

08:00-16:00

Telefon

011-24 35 00

E-post

norrkopings.tingsratt@dom.se

Webb

Vår

Domslut

Brott som Claes Henke döms för

Sexuellt ofredande, 6 kap 10 § 1 st brottsbalken i sin lydelse före 1 augusti 2022, 2022-04-10 till 2022-05-10, Söderköpings kommun

Påföljd

Villkorlig dom

60 dagsböter om 180 kr (10 800 kr)

Skadestånd

Claes Henke ska betala skadestånd till Sekretess A med 20 600 kr. Claes Henke ska också betala ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen (1975:635) från den 10 maj 2022 tills betalning sker.

Sekretess

Sekretessbestämmelsen i 35 kap 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig på uppgifter som har lagts fram vid förhandling inom stängda dörrar och som kan röja uppgifterna om målsäganden och vårdnadshavarna i detta avgörande.

Sekretessbestämmelsen i 35 kap 12 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) ska fortsätta att vara tillämplig på uppgifterna om målsäganden och vårdnadshavarna i detta avgörande.

Brottsofferfond

Claes Henke ska betala en avgift till brottsofferfonden på 800 kr.

Ersättning och återbetalning

Sofia Falk får ersättning av staten med 42 435 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 33 948 kr arbete
- 8 487 kr mervärdesskatt

Josefin Mansikka får ersättning av staten med 39 281 kr. Beloppet fördelas enligt följande:

- 30 105 kr arbete
- 1 320 kr tidspillan
- 7 856 kr mervärdesskatt

Claes Henke ska betala tillbaka 17 000 kr av kostnaderna till staten.

Yrkanden

Stämningsansökan, aktbilaga 5, 2023-03-13, åtalspunkt 1

Åklagaren har begärt att Claes Henke ska dömas för sexuellt ofredande enligt 6 kap 10 § 1 st brottsbalken i sin lydelse före 1 augusti 2022.

Gärningsbeskrivning

1.1 SEXUELLT OFREDANDE (5000-K662075-22)

Claes Henke har ofredat Sekretess A, som var 14 år gammal, genom att ha konversationer av sexuell karaktär med målsäganden via sms och vid fysiska möten. Gärningen har varit ägnad att kränka målsägandens sexuella integritet och/eller varit hänsynslös och ägnad att kränka målsägandens frid på ett kännbart sätt. Det hände någon gång mellan december 2021 och den 10 maj 2022 inom Söderköpings kommun.

Claes Henke begick gärningen med uppsåt eller var i vart fall oaktsam beträffande omständigheten att målsägande var under 15 år.

Skadestånd

Sekretess A har begärt att Claes Henke ska betala skadestånd med 25 600 kr. Beloppet avser kränkingsersättning och ersättning för sveda och värk. Ränta enligt 6 § räntelagen (1975:635) har begärts på beloppet från den 10 maj 2022 tills betalning sker.

Inställning

Claes Henke har förnekat brott. Han har också bestritt det enskilda anspråket. Inget belopp har vitsordats såsom skäligt i och för sig, men däremot sättet att beräkna ränta.

Målsäganden har biträtt åtalet.

Utredning

Åklagaren har som skriftlig bevisning åberopat ett brev skrivit av den tilltalade till målsäganden och vittnet Hulda Lindgren, minnesanteckningar från skolan, anteckningar från lärare vid skolan, journalanteckningar samt urval av sms-konversationer.

Målsäganden har utöver detta som skriftlig bevisning åberopat intyg från Psykiatripartners i Östergötland.

På åklagaren begäran har videoförhör med målsäganden från förundersökningen spelats upp. Claes Henke har hörts över åtalet. Vidare har hållits förhör med målsägandens mamma och vittnesförhör med Hulda Lindgren.

Skäl

Av utredningen framkommer inledningsvis följande. Målsäganden var elev vid en skola där Claes Henke arbetade som rektor. På grund av att målsäganden hade vissa problem i skolmiljön fick hon särskilt stöd av flera ur skolans personal, bl.a. Claes Henke.

Målsäganden och Claes Henke hade även kontakt via sms. Runt påsken 2022 fick Claes Henke ett sms från målsäganden, som han tolkade som att hon var utsatt för någon form av sexuellt övergrepp, vilket gjorde honom mycket orolig. Under påsken blev Claes Henke sjukskriven. De hade fortsatt sms-kontakt under sjukskrivningen och vid ett tillfälle besökte han målsäganden på hennes praoplats. De träffades också ett vid ett tillfälle på ett kontor och vid ett tillfälle utomhus vid en bänk.

Det hörda personerna har uppgett i huvudsak följande.

Målsäganden: Hon har mått dåligt i skolan och då har Claes Henke hjälpt henne. De har ofta suttit ensamma och pratat. Hon litade på honom och tyckte om honom. I början hände att hon skickade en fråga på sms och fick svar när Claes Henke hade tid, ofta när han jobbade. Sedan blev det mer sms och även på kvällar och helger. Claes Henke började säga "skumma saker" runt jul, bl.a. att om han hade varit hennes klasskamrat hade han också varit superkär i henne, för att hon var söt och snygg och snäll. Ungefär vid denna tid frågade hon sina föräldrar om det var normalt för en rektor att ha så mycket sms-kontakt, men de sa att de var för att han brydde sig om henne och inte något dåligt. Claes Henke har också sagt att han är dålig på att ha sex och inte har det så ofta. Första gången han sa något "superkonstigt" var när han besökte henne på praon. Då var han sjukskriven, men han fortsatte att ha kontakt med henne på sms och ställde massa frågor om hur hon mådde. Han bad att få tala med henne i enrum. Han sa då bl.a. att han var avundsjuk på en gubbe, som han trodde hade gjort 3. De hade tidigare kommit överens om att använda siffror; 1 betydde att någon låst in henne, 2 att någon slagit henne och 3 att någon våldtagit henne. Han sa också att han älskade henne lika mycket som sina barn. Han gav henne en kram, och liksom pussade och luktade i håret, och då sa hon att hon inte ville kramas mer. Innan han gick ville han dock ha en sista kram, så han fick en snabb kram. När de träffades nästa gång på hans kontor sa han att han fortfarande var avundsjuk, för att den personen hade fått komma henne närmare än vad han fått göra. Han sa vidare att han var kär i henne och att om hon hade sagt att han fick göra något som han tänkte att han inte fick, så skulle han ha gjort det. Han sa att det var 17-åringen i honom som ville det, inte han. Sedan sa han att killar inte tänker med hjärnan, utan går på instinkt och att det var därför han kände så. Det kändes konstigt att han kände så, så hon skickade ett sms till honom och frågade om hon fick säga det till en kompis, vilket han inte ville. Däremot kunde hon få säga till läraren Hulda om de kunde träffas först. När de träffades sa hon att det var sjukt att han som 62-åring tänkte så om en 14-åring, och då sa han att han inte kunde hjälpa att han kände så och att han behövde få känna så och säga det till henne. Efter mötet skickade Claes Henke ett långt sms som hon läste upp för läraren Hulda, som gick till hans chef och det blev en grej av det.

Claes Henke: Målsäganden litade på honom och han var bra på att hjälpa henne när hon mådde dåligt. Han gav henne en kram ibland eftersom andra sagt att det fungerade, men

han har aldrig kladdat eller tafsat. Det är möjligt att han kan ha sagt att om han var i hennes ålder hade han kunna fråga chans på henne, men det var i så fall ett försök att stärka hennes självbild. Vid påsklovet fick han sms om att något var på tok. Han försökte få veta vad det var, och fick fram att hon var utsatt för något sexuellt, och att detta fortfarande pågick. Han blev otroligt upprörd, en "fysisk och psykisk härdsvälta". Han vet inte om det var sant att hon verkligen var utsatt för något, men då var det sanningen för honom. Han kände att han måste gå vidare och ringde hennes pappa och polisen. Han fick en hjärtinfarkt och tiden efter det blev omvälvande för honom. Han vet inte varför han skrivit att han var avundsjuk på den som utsatt henne för övergrepp, det var i frustration för att hon inte ville gå vidare för att göra något åt det. Han är inte avundsjuk på någon som begår övergrepp. Han har aldrig sagt att han vill göra något sexuellt med målsäganden. Det var inte så han menade när han skrev vad han tänkt om han var en tonåring. Han var dock rädd för att hon kunde misstolka när han sagt att han tyckte om henne.

Målsägandens mamma: När Claes Henke kom in och hjälpte målsäganden var de som föräldrar väldigt tacksamma och de hade bra kontakt med honom. Han blev en vän för målsäganden och hon litade på honom. Målsäganden började dock fråga om det var normalt att t.ex. ha så mycket sms-kontakt. Målsäganden berättade att Claes Henke besökt henne på praoplatsen, men de reagerade inte då på att det skulle varit något fel. När hon fick läsa brevet reagerade hon på ömhetskänslorna i slutet av brevet, det var också obehagligt att han trodde målsäganden var utsatt för sexuella övergrepp och att de som föräldrar inte skulle ha agerat.

Hulda Lindgren: Hon påtalade för Claes Henke att det var olämpligt att han satt ensam med målsäganden när hon mådde dåligt, och att det inte var skolans sak att ta hand om det. När målsäganden läste upp brevet, kände hon att hon var tvungen att agera, eftersom det var "så olämpligt det kan bli" att uttrycka sig som Claes Henke gjort.

Av den av åklagare åberopade sms-konversation redovisar tingsrätten följande utdrag: I en sms konversation den 6 maj skrev målsäganden "Vem är du avundsjuk på då?" på vilket Claes Henke svarade "jo, men det är på gubben". Senare samma dag skrev Claes Henke bl.a. "Jag vill prata med dig och kunna krama om dig, men jag vill inte att någon annan kladdar på dig!" I ett brev den 10 maj, skickat som sms till målsäganden för att hon skulle kunna visa vittnet Hulda Lindgren, skrev Claes Henke bl.a. "Våra samtal nu har mer handlat om känslor - mina starka känslor för henne, varför män ibland inte tänker med hjärnan ... miljoner år av mänsklig utveckling från djuriska drifter till mer integritet och förnuft. Jag har de sista dagarna pratat om att alla människor bär med sig alla åldrar inom sig och att det inne i mig finns en tonåring som skulle vilja visa sin kärlek med ömhet och närhet. Men nu sitter det ju en 62-årig gubbe här istället som mest av allt vill vara ett stöd och en vän för [målsäganden] under många år och nöjer sig med en kram om det är ok. Min ilska mot den man som gör så här mot [målsäganden] i sin enorma sårbarhet är oerhört stor. Min frustration över att [målsäganden] låter det fortgå är gigantisk. Min avundsjuka mot mannen som kan komma undan med något sådant här kommer från en djup, mörk plats i mitt innersta. Jag skulle aldrig kunna utföra en sådan handling eftersom kärlek handlar om ömhet närhet, samhörighet och förståelse - det skulle 17-åringen i mig vilja visa [målsäganden] när hon fyller 15"

Bedömning i ansvarsfrågan

Tingsrätten anser att målsäganden har berättat om kontakterna med Claes Henke på ett detaljerat och konsekvent sätt utan att ge intryck av att vilja överdriva. Det har inte kommit fram något som tyder på att hon medvetet skulle vilja påstå något ofördelaktigt om honom, istället har hon varit noga med att framhålla att Claes Henke på olika sätt försökt hjälpa och stötta henne. De uppgifter hon har lämnat under förhören stämmer i allt väsentligt med den av åklagaren åberopade sms-konversationen mellan henne och Claes Henke. Den vinner också stöd av förhören som hållits med målsägandens mamma och med vittnet, liksom med åberopade anteckningar från skolan och sjukvården. Tingsrätten anser därför att målsägandens uppgifter ska läggas till grund för bedömningen.

Tingsrätten anser att det inte kommit fram annat än att Claes Henkes avsikt från början var att stötta och hjälpa målsäganden. Med tiden har han dock blivit alltmer personligt engagerad och blev, som han själv uttryckt det, besatt av tanken att hon var utsatt för någon form av övergrepp.

Genom målägandens berättelse och den åberopade bevisningen i form av brev och sms-konversationen anser tingsrätten att det är utrett att Claes Henke talat med målsäganden om sitt sexliv, att han sagt till henne att om hon hade sagt att han fick göra något som han tänkte att han inte fick, så skulle han gjort det, att han vid flera tillfällen uttryckt att han var avundsjuk på den man som han trodde utsatte målsäganden för sexuella övergrepp, att han inte ville att någon annan skulle kladda på henne och slutligen i brevet skrivit "kärlek handlar om ömhet närhet, samhörighet och förståelse - det skulle 17-åringen i mig vilja visa [målsäganden] när hon fyller 15 ...", något som enligt tingsrätten inte kan tolkas på annat sätt än som en önskan att vilja ha sex med målsäganden när hon fyllt 15 år.

Tingsrätten anser att det som Claes Henke sagt och skrivit till målsäganden enligt vad som redovisats ovan varit ägnat att kränka hennes sexuella integritet. Claes Henke har varit medveten om att målsäganden vid den aktuella tiden var under 15 år. Tingsrätten anser därför att Claes Henke ska dömas för sexuellt ofredande.

Påföljd

Enligt den då gällande lydelsen av 6 kap. 10 § 1 st brottsbalken ska påföljden bestämmas till böter eller fängelse högst två år.

Av 29 kap. 2 § 4 brottsbalken framgår att vid straffmätningen ska som försvårande omständighet särskilt beaktas om den tilltalade utnyttjat sin ställning eller i övrigt missbrukat ett särskilt förtroende. Claes Henke var rektor på den skola där målsäganden var elev. Han hade också ett särskilt uppdrag att stötta henne i skolan. Genom sitt agerande har Claes Henke missbrukat både målsägandens och hennes föräldrars förtroende. Detta är enligt tingsrätten en så försvårande omständighet att påföljden inte kan stanna vid ett böter. Tingsrätten bedömer att straffvärdet uppgår till omkring tre månaders fängelse.

Vid straffmätningen ska även dock, i enlighet med 29 kap. 5 § 6 brottsbalken, i mildrande riktning beaktas att Claes Henke pga. det inträffade känt sig tvingad att gå i förtida pension för att undvika en formell uppsägning. Vid en samlad bedömning finner tingsrätten att

straffmättningsvärdet uppgår till fängelse två månader.

Straffvärdet är inte så högt att det i sig utgör skäl för fängelse. Inte heller brottslighetens art är av sådan art att det finns en presumtion för att påföljden ska bestämmas till fängelse, se prop. 2021/22 s. 76 samt NJA 2022 Not N 6).

Claes Henke är tidigare endast dömd för en trafikförseelse, vilken saknar betydelse här. Av yttrande som inhämtats från frivården framgår i huvudsak följande. I utredningen framkommer en viss impulsivitet samt bristande problemlösningsförmåga. Det framkommer även en problematik avseende ansvarsförmågan, då Claes Henke tenderar att reducera sitt ansvar. Dessa faktorer utgör en risk för återfall i brott varför ett övervakningsbehov bedöms föreligga. Claes Henke är dock inte hjälpsökande. Frivården bedömer därav att förutsättningar för en skyddstillsyn saknas. Claes Henke har informerats om villkoren för samhällstjänst och bedöms som personligt lämplig för det.

Tingsrätten anser att det saknas anledning att befara att Claes Henke kommer att göra sig skyldig till fortsatt brottslighet. Det finns därför förutsättningar att bestämma påföljden till villkorlig dom. Eftersom brottet inte är av den art som talar för att påföljden ska bestämmas till fängelse, är det tillräckligt att den villkorliga domen enligt huvudregeln förenas med böter. Med hänsyn till brottets allvar bestäms antalet dagsböter till 60. På grund av Claes Henkes ekonomi bestäms varje dagsbot till 180 kr. Sammanlagt ska Claes Henke alltså betala 10 800 kr i böter.

Skadestånd

Brottet har inneburit en allvarlig kränkning av målsägandens integritet. Hon är därför berättigad till ersättning för kränkning. Tingsrätten bedömer att 15 000 kr utgör skälig ersättning.

Av förhöret med målsäganden och hennes mor samt åberopat intyg framgår att det inträffade i påverkade målsäganden i hög grad och att hennes mående kraftigt försämrades under den aktuella tiden. Hon fick bl.a. svårare att sova samt röra sig utomhus och i skolan. Tingsrätten anser att utredningen styrker att målsäganden orsakats personskada i form av psykiskt lidande och hon är därför berättigad till ersättning även för denna. Begärd ersättning framstår som skälig.

Övriga frågor

Eftersom fängelse ingår i straffskalan för brottet, ska Claes Henke betala en avgift till Brottsofferfonden.

Den ersättning som försvararen och målsägandebiträdet har begärt är rimlig. Den ska därför godtas. Med hänsyn till Claes Henkes ekonomi ska han betala tillbaka en del av kostnaden för försvararen och målsägandebiträdet till staten.

Rätten

Lagmannen Elisabeth Lager samt nämndemän.

Digitalt signerad av lagmannen Elisabeth Lager

Överklagandeinformation

Hur man överklagar

Överklagandet ska ha kommit in till Norrköpings tingsrätt senast den 14 juni 2023.

Överklagandet ska vara skriftligt. Norrköpings tingsrätt skickar det vidare till Göta hovrätt.

Överklaga efter att motparten överklagat

Om ena parten har överklagat i rätt tid så har den andra parten också rätt att överklaga, även om tiden har gått ut. Det kallas att anslutningsöverklaga.

En part kan anslutningsöverklaga inom en extra vecka från det att överklagandetiden har gått ut. Ett anslutningsöverklagande måste alltså komma in inom 4 veckor från domens datum.

Ett anslutningsöverklagande upphör att gälla om det första överklagandet dras tillbaka eller av något annat skäl inte går vidare.

Så här gör du

1. Skriv Norrköpings tingsrätts namn och målnummer.
2. Förklara varför du tycker att domen ska ändras. Tala om vilken ändring du vill ha och varför du tycker att hovrätten ska ta upp ditt överklagande (läs mer om prövningstillstånd längre ner).
3. Tala om vilka bevis du vill hänvisa till. Förklara vad du vill visa med varje bevis. Skicka med skriftliga bevis som inte redan finns i målet. Vill du ha nya förhör med någon som redan förhörts eller ny syn (till exempel besök på en plats), ska du berätta det och förklara varför. Tala också om ifall du vill att målsäganden ska komma personligen till en huvudförhandling.
4. Lämna namn och personnummer eller organisationsnummer. Lämna aktuella och fullständiga uppgifter om var domstolen kan nå dig: postadresser, e-postadresser och telefonnummer. Om du har ett ombud, lämna också ombudets kontaktuppgifter.
5. Skriv under överklagandet själv eller låt ditt ombud göra det.
6. Skicka eller lämna in överklagandet till Norrköpings tingsrätt. Tänk på att skicka det i god tid med hänsyn till postgången.

Vad händer sedan?

Norrköpings tingsrätt kontrollerar att överklagandet har kommit in i rätt tid. Om det har kommit in för sent avisar domstolen överklagandet. Det innebär att domen gäller.

Om överklagandet har kommit in i tid skickar domstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Göta hovrätt.

Har du tidigare fått brev genom förenklad delgivning kan även Göta hovrätt skicka brev på det sättet.

Prövningstillstånd i hovrätten

När överklagandet kommer in till Göta hovrätt tar domstolen först ställning till om målet ska tas upp till prövning. Om du *inte* får prövningstillstånd gäller den överklagade domen.

Därför är det viktigt att ta med allt du vill föra fram i överklagandet.

När krävs det prövningstillstånd?

Brottmålsdelen

I brottmålsdelen behövs prövningstillstånd i två olika fall:

- Den åtalade har dömts enbart till böter.
- Den åtalade har frikänts från ett brott som inte har mer än 6 månaders fängelse i straffskalan.

Skadeståndsdelen

Det krävs prövningstillstånd för att hovrätten ska pröva en begäran om skadestånd. Undantag kan gälla när en dom överklagas i brottmålsdelen och det är kopplat till en begäran om skadestånd till brottet. Då krävs inte prövningstillstånd om

- det inte krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen eller om
- hovrätten meddelar prövningstillstånd i brottmålsdelen.

Beslut i övriga frågor

I de mål där det krävs prövningstillstånd i brottmålsdelen (se ovan), krävs det också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

När får man prövningstillstånd?

Hovrätten ger prövningstillstånd i 4 olika fall.

1. Hovrätten bedömer att det finns anledning att tvivla på att tingsrätten har dömt rätt.
2. Hovrätten anser att det inte går att bedöma om tingsrätten har dömt rätt utan att ta upp målet.
3. Hovrätten behöver ta upp målet för att ge andra domstolar vägledning i rättstillämpningen.
4. Hovrätten bedömer att det finns synnerliga skäl att ta upp målet av någon annan anledning.

Det krävs också prövningstillstånd för sådana beslut som bara får överklagas i samband med att domen överklagas. Beslut som kan överklagas särskilt kräver inte prövningstillstånd.

Vill du veta mer?

Mer information finns på www.domstol.se. Ta kontakt med Norrköpings tingsrätt eller Göta hovrätt om du har frågor.